

Cuprins

Capitolul I. Definiția și izvoarele dreptului transporturilor	1
§ 1. Definiția dreptului transporturilor	1
§ 2. Izvoarele dreptului transporturilor	4
Capitolul al II-lea. Teoria generală a contractului de transport de persoane	13
§ 1. Sediul materiei	13
1.1. Principalele acte normative care configurează teoria generală a contractului de transport de persoane	13
1.2. Aspecte de drept tranzitoriu referitoare la contractele de transport de persoane încheiate anterior datei de 1 octombrie 2011	14
§ 2. Calificarea unui contract drept contract de transport de persoane	14
2.1. Definiția contractului de transport de persoane	14
2.2. Obiectul contractului de transport de persoane	15
§ 3. Părțile contractului de transport de persoane	17
3.1. Transportatorul – parte la contractul de transport	17
3.2. Călătorul/Pasagerul – parte la contractul de transport	19
§ 4. Încheierea contractului de transport de persoane	19
4.1. Condițiile referitoare la validitatea contractului de transport de persoane	19
4.2. Condițiile referitoare la proba contractului de transport de persoane	20
§ 5. Emiterea documentului de transport	22
§ 6. Caracterele juridice ale contractului de transport de persoane	22
§ 7. Efectele contractului de transport de persoane	25
7.1. Obligațiile călătorului/pasagerului	25
7.1.1. Obligația de a plăti prețul contractului de transport	25
7.1.2. Obligația de a se supune măsurilor luate de către transportator, în timpul transportului	25

7.2. Obligațiile transportatorului _____	26
7.2.1. Obligația de a transporta pasagerul și bagajele acestuia _____	26
7.2.2. Obligația de a transporta copiii pasagerului care călătoresc împreună cu acesta, fără plată sau cu tarif redus, în condițiile legii _____	27
7.2.3. Obligația de a pune la dispoziția pasagerului un loc corespunzător legitimației de călătorie _____	27
7.2.4. Obligația de a nu aduce atingere vieții, integrității corporale sau sănătății pasagerului _____	27
7.2.5. Obligația de a conserva bagajele pasagerului _____	28
7.2.6. Obligația de a respecta termenul de transport _____	28
§ 8. Angajarea răspunderii întemeiate pe contractul de transport de persoane _____	28
8.1. Angajarea răspunderii contractuale a transportatorului pentru prejudicii cauzate persoanei pasagerului _____	29
8.2. Angajarea răspunderii contractuale a transportatorului pentru prejudicii cauzate bagajelor pasagerului și a altor bunuri ale acestuia _____	31
§ 9. Denunțarea unilaterală a contractului de transport de persoane _____	32
§ 10. Cesiunea contractului de transport de persoane _____	33
JURISPRUDENȚA CURȚII DE JUSTIȚIE A UNIUNII	
EUROPENE _____	34
JURISPRUDENȚA INSTANȚELOR NAȚIONALE _____	62

Capitolul al III-lea. Teoria generală a contractului de transport de bunuri _____	72
§ 1. Sediul materiei _____	72
1.1. Principalele acte normative care configurează teoria generală a contractului de transport de bunuri _____	72
1.2. Corelația dintre Codul civil și actele normative adoptate anterior intrării sale în vigoare _____	73
1.3. Aspecte de drept tranzitoriu în materia contractului de transport de bunuri _____	74
§ 2. Calificarea unui contract drept contract de transport de bunuri _____	74
2.1. Regula pe baza căreia se realizează calificarea _____	74

2.2. Identificarea trăsăturilor esențiale ale operațiunii de transport de bunuri – obiect al contractului de transport de bunuri _____	75
2.3. Obligația de a transporta un bun – trăsătură esențială a operațiunii de transport de bunuri _____	76
2.4. Obligația de a plăti un preț – trăsătură esențială a operațiunii de transport de bunuri _____	77
§ 3. Părțile contractului de transport de bunuri _____	78
3.1. Transportatorul – parte la contractul de transport _____	78
3.2. Expeditorul – parte la contractul de transport _____	80
§ 4. Încheierea contractului de transport de bunuri _____	80
4.1. Condițiile referitoare la validitatea contractului de transport de bunuri _____	80
4.2. Condițiile referitoare la proba contractului de transport de bunuri _____	81
§ 5. Emiterea documentului de transport _____	82
5.1. Definiția documentului de transport _____	83
5.2. Întocmirea documentului de transport _____	83
5.3. Clasificarea documentelor de transport _____	84
5.4. Funcțiile documentului de transport _____	86
§ 6. Caracterele juridice ale contractului de transport de bunuri _____	87
§ 7. Efectele contractului de transport de bunuri _____	89
7.1. Obligațiile expeditorului _____	90
7.1.1. Obligația de a ambala bunurile ce urmează a fi transportate _____	90
7.1.2. Obligația de a preda bunurile ce urmează a fi transportate _____	91
7.1.3. Obligația de a întocmi și preda documentul de transport _____	92
7.1.4. Obligația de a preda documentele suplimentare necesare efectuării transportului _____	93
7.1.5. Obligația de plată a prețului contractului de transport _____	93
7.2. Obligațiile transportatorului _____	95
7.2.1. Obligația de a prelua bunurile ce urmează a fi transportate _____	96

7.2.2. Obligația de a elibera recipisa de primire a bunurilor transportate _____	96
7.2.3. Obligația de a transporta bunurile la care se referă contractul de transport de la locul de plecare la cel de destinație _____	97
7.2.4. Obligația de a conserva bunurile transportate _____	97
7.2.5. Obligația de a respecta termenul de transport _____	98
7.2.6. Obligația de informare cu privire la ajungerea bunurilor transportate și la termenul de preluare a acestora _____	98
7.2.7. Obligația de predare a bunurilor transportate _____	98
7.3. Obligațiile destinatarului _____	99
7.3.1. Obligația de plată a prețului contractului de transport _____	99
7.3.2. Obligația de a restitui documentele de transport emise ca titluri negociabile _____	100
§ 8. Modificarea contractului de transport de bunuri _____	100
8.1. Dreptul la contraordin/Dreptul de dispoziție ulterioară ____	101
8.1.1. Conținutul dreptului la contraordin/al dreptului de dispoziție ulterioară _____	101
8.1.2. Titularul dreptului la contraordin/al dreptului de dispoziție ulterioară _____	102
8.1.3. Exercițarea dreptului la contraordin/a dreptului de dispoziție ulterioară _____	103
8.2. Împiedicarea la executarea transportului _____	104
8.2.1. Drepturile transportatorului în caz de împiedicare la executarea transportului _____	105
8.2.2. Dreptul expeditorului în caz de împiedicare la executarea transportului _____	106
§ 9. Angajarea răspunderii întemeiate pe contractul de transport de bunuri _____	106
9.1. Angajarea răspunderii contractuale a transportatorului pentru pierderea bunurilor transportate _____	107
9.2. Angajarea răspunderii contractuale a transportatorului pentru deteriorarea sau avariarea bunurilor transportate _____	111

9.3. Angajarea răspunderii contractuale a transportatorului pentru neefectuarea sau pentru depășirea termenului de transport _____	111
9.4. Prescripția în materia acțiunilor fundamentate pe contractul de transport de bunuri _____	111
JURISPRUDENȚA INSTANȚELOR NAȚIONALE _____	112
Capitolul al IV-lea. Contractul de expediție _____	124
§ 1. Sediul materiei _____	124
1.1. Acte normative reglementând regimul juridic al contractelor de expediție încheiate înainte și după data de 1 octombrie 2011 _____	124
1.2. Aspecte de drept tranzitoriu referitoare la contractele de expediție încheiate anterior datei de 1 octombrie 2011 _____	127
§ 2. Calificarea unui contract drept contract de expediție _____	127
2.1. Definiția contractului de transport de expediție _____	127
2.2. Regula pe baza căreia se realizează calificarea _____	128
2.3. Identificarea trăsăturilor esențiale ale operațiunii de organizare a unui transport de bunuri _____	128
2.4. Obligația asumată de un profesionist de a încheia în nume propriu și în contul celeilalte părți un contract de transport și de a îndeplini operațiuni accesorii – trăsătură esențială a contractului de expediție _____	130
2.5. Obligația de a plăti o remunerație – trăsătură esențială a contractului de expediție _____	130
§ 3. Părțile contractului de expediție _____	131
3.1. Comitentul – parte la contractul de expediție _____	131
3.2. Expeditorul – parte la contractul de expediție _____	131
§ 4. Încheierea contractului de expediție _____	132
4.1. Condițiile ad validitatem în materia contractului de expediție _____	132
4.2. Condițiile ad probationem în materia contractului de expediție _____	133
4.3. Contractele-tip în contextul reglementării legale a contractului de expediție _____	134
§ 5. Caracterele juridice ale contractului de expediție _____	134

§ 6. Efectele contractului de expediție _____	136
6.1. Obligațiile expeditorului _____	136
6.1.1. Obligația de a încheia un contract de transport și de a îndeplini operațiunile accesorii _____	137
6.1.2. Obligația de a exercita contraordinul _____	138
6.1.3. Obligația de a respecta instrucțiunile comitentului în ceea ce privește alegerea traseului, mijloacelor și modalităților de transport al mărfii _____	138
6.1.4. Obligația de a acționa în interesul comitentului în ceea ce privește alegerea traseului, mijloacelor și modalităților de transport al mărfii _____	139
6.1.5. Obligația de predare a bunurilor la locul de destinație _____	139
6.1.6. Obligația de a asigura bunurile ce fac obiectul transportului _____	140
6.1.7. Obligația de a preda comitentului premiile, bonificațiile și reducerile tarifelor obținute de expeditor _____	140
6.2. Obligațiile comitentului _____	141
6.2.1. Obligația de a plăti comisionul datorat expeditorului _____	141
6.2.2. Obligația de a plăti contravaloarea prestațiilor accesorii și a cheltuielilor efectuate în vederea realizării acestor prestații _____	141
§ 7. Denunțarea unilaterală a contractului de expediție _____	142
7.1. Natura juridică a revocării _____	142
7.2. Exercițarea dreptului de a revoca (denunța unilateral) contractul de expediție _____	143
§ 8. Angajarea răspunderii contractuale fundamentate pe contractul de expediție _____	144
8.1. Situațiile care pot antrena răspunderea expeditorului pentru faptele altei persoane _____	144
8.2. Situația asumării obligației de predare a bunurilor la destinație _____	145
8.3. Situația neglijenței în executarea expediției _____	145
8.4. Situația nerespectării indicațiilor comitentului referitoare la modul de transport _____	146

8.5. Termenul de prescripție pentru acțiunile derivând din contractul de expediție _____	146
JURISPRUDENȚA INSTANȚELOR NAȚIONALE _____	146

Capitolul al V-lea. Contractul de transport de marfă

pe căile ferate în trafic intern _____ 158

§ 1. Sediul materiei _____	158
§ 2. Definiția contractului de transport de marfă pe căile ferate în trafic intern _____	159
§ 3. Părțile contractului de transport de marfă pe căile ferate în trafic intern _____	160
3.1. Transportatorul – parte la contractul de transport de marfă pe căile ferate în trafic intern _____	160
3.2. Expeditorul – parte la contractul de transport de marfă pe căile ferate în trafic intern _____	162
§ 4. Încheierea contractului de transport de marfă pe căile ferate în trafic intern _____	163
4.1. Comandarea transportului de marfă pe căile ferate în trafic intern _____	163
4.2. Încheierea propriu-zisă a contractului de transport de marfă pe căile ferate în trafic intern _____	163
4.2.1. Predarea mărfii – condiție specială de validitate a contractului de transport de marfă pe căile ferate în trafic intern _____	164
4.2.2. Predarea documentului de transport – condiție specială de validitate a contractului de transport de marfă pe căile ferate în trafic intern _____	165
§ 5. Caracterele juridice ale contractului de transport de marfă pe căile ferate în trafic intern _____	166
§ 6. Efectele juridice ale contractului de transport de marfă pe căile ferate în trafic intern _____	168
6.1. Obligațiile principale ale expeditorului _____	168
6.1.1. Obligația de a anexa, la scrisoarea de trăsură, documentele necesare pentru îndeplinirea oricărui formalități ce ar trebui realizate înainte de predarea mărfurilor _____	168
6.1.2. Obligația de plată a prestației de transport _____	169

6.2. Obligațiile principale ale transportatorului _____	170
6.2.1. Obligația de a realiza transportul feroviar al mărfurilor _____	170
6.2.2. Obligația de a conserva marfa _____	170
6.2.3. Obligația de a ajunge la destinație cu respectarea termenului de executare a contractului de transport _____	171
6.2.4. Obligația de a elibera expediția _____	171
6.3. Obligațiile principale ale destinatarului _____	172
6.3.1. Obligația de a achita creanțele ce decurg din contractul de transport _____	172
6.3.2. Obligația de a descărca marfa din mijloacele de transport _____	173
6.3.3. Obligația de a curăța mijloacele de transport și de a realiza toate celelalte operațiuni menționate în art. 52 din Regulamentul privind transportul pe căile ferate din România, aprobat prin O.G. nr. 7/2005 _____	173
§ 7. Modificarea contractului de transport de marfă pe căile ferate în trafic intern _____	173
7.1. Modificarea contractului de transport de marfă pe căile ferate prin dispoziții ulterioare _____	174
7.1.1. Titularul dreptului de a modifica un contract de transport de marfă pe căile ferate prin dispoziții ulterioare _____	174
7.1.2. Conținutul dreptului de a modifica un contract de transport de marfă pe căile ferate prin dispoziții ulterioare _____	175
7.1.3. Exercitarea dreptului de a modifica un contract de transport de marfă pe căile ferate prin dispoziții ulterioare _____	176
7.2. Împiedicarea la executarea transportului _____	177
7.2.1. Modificarea contractului de transport în caz de împiedicare relativă la executarea transportului _____	178
7.2.2. Modificarea contractului de transport în caz de împiedicare absolută la executarea transportului _____	179

§ 8. Răspunderea contractuală a operatorului de transport feroviar _____	180
8.1. Răspunderea operatorului de transport feroviar pentru pierderea mărfurilor _____	182
8.2. Răspunderea operatorului de transport pentru avarierea mărfurilor _____	184
8.3. Răspunderea pentru depășirea termenului de executare a contractului de transport _____	184
§ 9. Acțiunea în angajarea răspunderii contractuale a operatorului de transport feroviar _____	185
JURISPRUDENȚA INSTANȚELOR NAȚIONALE _____	187

Capitolul al VI-lea. Contractul de transport de marfă

pe căile rutiere în trafic intern _____	193
§ 1. Sediul materiei _____	193
§ 2. Definiția contractului de transport de marfă pe căile rutiere în trafic intern _____	194
§ 3. Părțile contractului de transport de marfă pe căile rutiere în trafic intern _____	195
3.1. Transportatorul – parte la contractul de transport de marfă pe căile rutiere în trafic intern _____	196
3.2. Expeditorul – parte la contractul de transport de marfă pe căile rutiere în trafic intern _____	197
§ 4. Încheierea contractului de transport de marfă pe căile rutiere în trafic intern _____	197
§ 5. Caracterele juridice ale contractului de transport de marfă pe căile rutiere în trafic intern _____	199
§ 6. Efectele contractului de transport de marfă pe căile rutiere în trafic intern _____	200
6.1. Obligațiile principale ale expeditorului _____	201
6.1.1. Obligația de a ambala marfa ce urmează a fi transportată _____	201
6.1.2. Obligația de predare a mărfii ce urmează a fi transportată _____	202
6.1.3. Obligația de a întocmi și preda documentul de transport _____	202

6.1.4. Obligația de a furniza documentele și informațiile necesare îndeplinirii formalităților vamale și altor categorii de formalități _____	203
6.1.5. Obligația de plată a prețului _____	204
6.2. Obligațiile principale ale transportatorului _____	204
6.2.1. Obligația de a prelua mărfurile ce urmează a fi transportate _____	204
6.2.2. Obligația de a verifica starea aparentă a mărfurilor și a ambalajului, precum și de a verifica exactitatea mențiunilor din scrisoarea de trăsură referitoare la numărul de colete, la marcajul și numerele lor _____	205
6.2.3. Obligația de a completa scrisoarea de trăsură _____	205
6.2.4. Obligația de a transporta marfa _____	206
6.2.5. Obligația de a conserva marfa de la momentul primirii acesteia și până la momentul eliberării sale _____	206
6.2.6. Obligația de a efectua transportul în interiorul termenelor convenite de părți sau al unui termen rezonabil _____	206
6.2.7. Obligația de a îndeplini formalitățile vamale și alte categorii de formalități _____	207
6.2.8. Obligația de a elibera marfa, adică de a preda marfa și al doilea exemplar al scrisorii de trăsură destinatarului _____	207
6.3. Principalele obligații ale destinatarului _____	208
6.3.1. Obligația de a plăti creanțele care rezultă din scrisoarea de trăsură _____	208
§ 7. Modificarea contractului de transport de marfă pe căile rutiere în trafic intern _____	208
7.1. Modificarea contractului de transport de mărfuri pe căile rutiere prin dispoziții ulterioare _____	209
7.1.1. Titularul dreptului de a modifica un contract de transport de mărfuri pe căile rutiere prin dispoziții ulterioare _____	209
7.1.2. Conținutul dreptului de a modifica un contract de transport de mărfuri pe căile rutiere prin dispoziții ulterioare _____	210

7.1.3. Exercițarea dreptului de a modifica un contract de transport de mărfuri pe căile rutiere prin dispoziții ulterioare _____	210
7.2. Împiedicarea la executarea transportului _____	211
7.2.1. Modificarea contractului de transport în caz de împiedicare relativă la executarea transportului _____	212
7.2.2. Modificarea contractului de transport în caz de împiedicare absolută la executarea transportului _____	213
§ 8. Răspunderea contractuală a operatorului de transport rutier _____	214
8.1. Răspunderea operatorului de transport rutier pentru pierderea mărfurilor _____	216
8.2. Răspunderea operatorului de transport rutier pentru avarierea mărfurilor _____	218
8.3. Răspunderea operatorului de transport rutier pentru nerespectarea termenului de transport _____	218
§ 9. Acțiunea în angajarea răspunderii contractuale a operatorului de transport rutier _____	219
JURISPRUDENȚA INSTANȚELOR NAȚIONALE _____	220

Capitolul al VII-lea. Contractul de transport de marfă pe căile maritime în trafic internațional _____	229
§ 1. Sediul materiei _____	229
§ 2. Definiția contractului de transport de marfă pe căile maritime în trafic internațional _____	229
§ 3. Părțile contractului de transport de marfă pe căile maritime în trafic internațional _____	230
3.1. Căraușul – parte la contractul de transport de marfă pe căile maritime în trafic internațional _____	231
3.2. Încărcătorul – parte la contractul de transport de marfă pe căile maritime în trafic internațional _____	231
§ 4. Încheierea contractului de transport de marfă pe căile maritime în trafic internațional _____	231
4.1. Condiții de validitate ale contractului de transport de marfă pe căile maritime în trafic internațional _____	231
4.2. Proba contractului de transport de marfă pe căile maritime în trafic internațional _____	232

§ 5. Caracterile juridice ale contractului de transport de marfă pe căile maritime în trafic internațional _____	236
§ 6. Efectele juridice ale contractului de transport de marfă pe căile maritime în trafic internațional _____	238
6.1. Obligațiile principale ale încărcătorului _____	238
6.1.1. Obligația de a preda marfa ce urmează a fi transportată _____	238
6.1.2. Obligația de a plăti navlul _____	239
6.2. Principalele obligații ale cărașului _____	239
6.2.1. Obligația de luare în primire a mărfii ce urmează a fi transportată _____	240
6.2.2. Obligația de conservare a mărfii _____	240
6.2.3. Obligația de a realiza deplasarea mărfii cu respectarea termenului stabilit _____	241
6.2.4. Obligația de livrare a mărfii _____	241
6.3. Principalele obligații ale destinatarului _____	241
6.3.1. Obligația de a plăti navlul _____	242
§ 7. Răspunderea contractuală a cărașului _____	242
7.1. Răspunderea cărașului pentru pierderea mărfurilor _____	243
7.2. Răspunderea pentru avariarea mărfurilor _____	244
7.3. Răspunderea pentru întârzierea la livrarea mărfurilor _____	244
§ 8. Acțiunea în angajarea răspunderii contractuale a cărașului _____	245
§ 9. Contractul de transport de mărfuri pe căile maritime și contractul de navlosire a navei maritime _____	246
9.1. Contractul de navlosire a navei maritime. Sediul materiei _____	246
9.2. Contractul de navlosire a navei maritime. Definiție generală. Tipuri de contracte _____	247
9.3. Principalele efecte juridice ale contractului de navlosire a navei maritime _____	248
9.4. Relația dintre contractul de transport de mărfuri pe căile maritime și contractul de navlosire a navei maritime _____	250
JURISPRUDENȚA INSTANȚELOR NAȚIONALE _____	250

Capitolul al VIII-lea. Contractul de transport de marfă

pe căile aeriene în trafic internațional	255
§ 1. Sediul materiei	255
§ 2. Definiția contractului de transport de marfă pe căile aeriene în trafic internațional	256
§ 3. Părțile contractului de transport de marfă pe căile aeriene în trafic internațional	256
3.1. Transportatorul – parte la contractul de transport de marfă pe căile aeriene în trafic internațional	257
3.2. Expeditorul – parte la contractul de transport de marfă pe căile aeriene în trafic internațional	257
§ 4. Încheierea contractului de transport de marfă pe căile aeriene în trafic internațional	257
4.1. Condiții de validitate ale contractului de transport de marfă pe căile aeriene în trafic internațional	258
4.2. Proba contractului de transport de marfă pe căile aeriene în trafic internațional	259
§ 5. Caracterele juridice ale contractului de transport de marfă pe căile aeriene în trafic internațional	261
§ 6. Efectele contractului de transport de marfă pe căile aeriene în trafic internațional	263
6.1. Obligațiile principale ale expeditorului	263
6.1.1. Obligația de predare a mărfii ce urmează a fi transportată	263
6.1.2. Obligația de a întocmi și preda documentul de transport	264
6.1.3. Obligația de a furniza documentele și informațiile necesare îndeplinirii formalităților vamale și altor categorii de formalități	264
6.1.4. Obligația de plată a prețului	265
6.2. Obligațiile principale ale transportatorului	265
6.2.1. Obligația de a prelua mărfurile ce urmează a fi transportate	266
6.2.2. Obligația de a verifica starea aparentă a mărfurilor	266
6.2.3. Obligația de a întocmi chitanța de primire a mărfii	267

6.2.4. Obligația de a transporta marfa _____	267
6.2.5. Obligația de a conserva marfa în timpul transportului _____	267
6.2.6. Obligația de a efectua transportul în interiorul termenului convenit de părți _____	268
6.2.7. Obligația de a îndeplini formalitățile vamale și alte categorii de formalități _____	268
6.2.8. Obligația de a livra marfa _____	268
6.3. Principalele obligații ale destinatarului _____	269
6.3.1. Obligația de a plăti costurile aferente transportului _____	269
§ 7. Modificarea contractului de transport de marfă pe căile aeriene în trafic internațional _____	269
7.1. Titularul dreptului de a modifica un contract de transport de mărfuri pe căile aeriene prin dispoziții ulterioare _____	269
7.2. Conținutul dreptului de a modifica un contract de transport de mărfuri pe căile aeriene prin dispoziții ulterioare _____	270
7.3. Exercițarea dreptului de a modifica un contract de transport de mărfuri pe căile aeriene prin dispoziții ulterioare _____	270
§ 8. Răspunderea contractuală a transportatorului aerian _____	271
8.1. Răspunderea transportatorului pentru pierderea mărfurilor _____	272
8.2. Răspunderea transportatorului aerian pentru avarierea mărfurilor _____	274
8.3. Răspunderea transportatorului aerian pentru nerespectarea termenului de transport _____	275
§ 9. Acțiunea în angajarea răspunderii contractuale a transportatorului aerian _____	275
JURISPRUDENȚA INSTANȚELOR NAȚIONALE _____	277

Capitolul al IX-lea. Contractul de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional _____	293
§ 1. Sediul materiei _____	293
§ 2. Definiția contractului de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional _____	293

§ 3. Părțile contractului de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional _____	297
3.1. Transportatorul – parte la contractul de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional _____	297
3.2. Expeditorul – parte la contractul de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional _____	297
§ 4. Încheierea contractului de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional _____	298
4.1. Condiții de validitate ale contractului de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional _____	298
4.2. Proba contractului de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional _____	299
§ 5. Caracterele juridice ale contractului de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional _____	303
§ 6. Efectele juridice ale contractului de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional _____	305
6.1. Obligațiile principale ale expeditorului _____	306
6.1.1. Obligația de a furniza transportatorului anumite indicații referitoare la mărfurile ce urmează a fi transportate _____	306
6.1.2. Obligația de a preda transportatorului documentele ce trebuie să însoțească marfa ce urmează a fi transportată _____	307
6.1.3. Obligația de a preda marfa ce urmează a fi transportată _____	308
6.1.4. Obligația de a ambala marfa ce urmează a fi transportată _____	309
6.1.5. Obligația de a marca și eticheta în mod corespunzător marfa ce urmează a fi transportată _____	310
6.1.6. Obligația de a încărca, arima și cala mărfurile ce urmează a fi transportate _____	310
6.1.7. Obligația de a plăti sumele datorate, prevăzute în contractul de transport _____	311
6.2. Principalele obligații ale transportatorului _____	311
6.2.1. Obligația de a pune la dispoziție o navă aptă să efectueze transportul convenit _____	311

6.2.2. Obligația de luare în primire a mărfii ce urmează a fi transportată _____	312
6.2.3. Obligația de conservare a mărfii _____	312
6.2.4. Obligația de a realiza deplasarea de marfă cu respectarea termenului stabilit _____	313
6.2.5. Obligația de livrare a mărfii _____	314
6.3. Principalele obligații ale destinatarului _____	314
6.3.1. Obligația de a plăti navlul și alte creanțe _____	315
§ 7. Modificarea contractului de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional _____	315
7.1. Modificarea contractului de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional prin dispoziții ulterioare _____	315
7.1.1. Titularul dreptului de a modifica un contract de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional prin dispoziții ulterioare _____	316
7.1.2. Conținutul dreptului de a modifica un contract de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional prin dispoziții ulterioare _____	316
7.1.3. Exercițarea dreptului de a modifica un contract de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional prin dispoziții ulterioare _____	317
7.2. Împiedicarea la executarea transportului _____	317
§ 8. Răspunderea contractuală a transportatorului întemeiată pe contractul de transport de marfă pe căile navigabile interioare în trafic internațional _____	318
8.1. Răspunderea transportatorului pentru pierderea mărfurilor _____	321
8.2. Răspunderea pentru avariarea mărfurilor _____	324
8.3. Răspunderea pentru întârzierea la livrarea mărfurilor _____	325
§ 9. Acțiunea în angajarea răspunderii contractuale a transportatorului _____	325
JURISPRUDENȚA INSTANȚELOR NAȚIONALE _____	327
Bibliografie _____	335

Conf. univ. dr. **Andreea-Teodora Stănescu**
Facultatea de Drept, Universitatea din București

Dreptul transporturilor

Contracte specifice activității de transport

Ediția a 4-a, revizuită și adăugită

Editura
Hamangiu
2019

Capitolul al III-lea

Teoria generală a contractului de transport de bunuri

§ 1. Sediul materiei

1.1. Principalele acte normative care configurează teoria generală a contractului de transport de bunuri

83. Principalele acte normative care configurează teoria generală a contractului de transport de bunuri sunt: Codul civil (Legea nr. 287/2009)^[1], Legea de punere în aplicare a Codului civil (Legea nr. 71/2011^[2]) și O.G. nr. 19/1997 privind transporturile.

84. În ceea ce privește **Codul civil (Legea nr. 287/2009)**, în materia contractului de transport de bunuri interesează, îndeosebi, *art. 1955-2001*. Dintre textele de lege menționate, unele (secțiunea 1 „Dispoziții generale” sunt aplicabile oricărui contract de transport (indiferent de modul de transport – feroviar, rutier, naval sau aerian ori de obiectul transportului – bunuri sau persoane). Restul textelor de lege (secțiunea a 2-a „Contractul de transport de bunuri” include norme juridice aplicabile doar anumitor contracte de transport, respectiv contractelor de transport de bunuri. **Din această perspectivă, a obiectului transportului, normele din secțiunea a 2-a apar ca norme speciale prin raportare la secțiunea 1, fiind aplicabile doar contractelor de transport de bunuri, nu și celor de**

^[1] Pentru un comentariu asupra prevederilor Codului civil referitoare la contractul de transport de bunuri, a se vedea A.-T. STĂNESCU, Ș.-AL. STĂNESCU, *Comentariu cu privire la art. 1955-2001*, în FL.-A. BAIAS, E. CHELARU, R. CONSTANTINOVICI, I. MACOVEI (coord.), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, ed. a 2-a revăzută și adăugită, Ed. C.H. Beck, București, 2014, p. 2106-2146; O. CRAUCIUC, *Contractul de transport*, în M. ULIESCU, *Noul Cod civil. Studii și comentarii. Volumul III. Partea a II-a. Cartea a V-a (art. 1650-2499). Contracte speciale. Garanții*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 276-385; A. COTUȚIU, *Contractul de transport*, Ed. C.H. Beck, București, 2015, p. 46-180; C. STANCIU, *Dreptul transporturilor. Contracte de transport de bunuri*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 57-167.

^[2] Legea nr. 71/2011 *pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil* (M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011), cu ultima modificare adusă prin O.U.G. nr. 1/2016 pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și a unor acte normative conexe (M. Of. nr. 85 din 4 februarie 2016).

persoane^[1]. **Totuși, din perspectiva modurilor de transport la care se aplică, toate normele din Codul civil sunt norme generale, fiind incidente oricare ar fi modul de transport.** Prin raportare la acestea au caracter de norme speciale reglementările vizând contractele de transport pe căile feroviare, rutiere, navale etc.

85. În ceea ce privește **Legea de punere în aplicare a Codului civil (Legea nr. 71/2011)**, în materia contractului de transport de bunuri interesează, îndeosebi, *art. 141*. Acesta reglementează *probleme de drept tranzitoriu*, referitoare la legea care guvernează răspunderea transportatorului și a expeditorului.

86. În ceea ce privește **O.G. nr. 19/1997 privind transporturile**, în materia contractului de transport de bunuri interesează, îndeosebi, *art. 1, art. 5 și art. 19-23*. În primul rând, acestea consacră faptul că actul normativ are caracter de *normă generală*, din perspectiva modurilor de transport, aplicându-se tuturor modurilor de transport (rutier, feroviar, naval și aerian). În al doilea rând, reglementarea menționată contribuie la *configurarea sferei persoanelor* care pot încheia contracte de transport.

1.2. Corelația dintre Codul civil și actele normative adoptate anterior intrării sale în vigoare

87. *Ca regulă, relația dintre Codul civil și actele normative anterioare este reglementată de art. 230 lit. bb) din Legea nr. 71/2011.* Potrivit acestuia din urmă, „*orice alte dispoziții contrare, chiar dacă acestea sunt cuprinse în legi speciale*”, se abrogă.

88. *Prin excepție, în materia contractului de transport, art. 230 lit. bb) din Legea nr. 71/2011 nu își găsește aplicare sub aspectul abrogării legilor speciale prin Codul civil.* Aceasta, întrucât prin *art. 1958 alin. (1) C. civ.* se reglementează faptul că dispozițiile Codului civil referitoare la contractul de transport se aplică numai în măsura în care nu se dispune altfel prin legile speciale. Rezultă deci că, **în măsura în care se dispune altfel prin legile speciale, se vor aplica acele dispoziții, neoperând efectul abrogator al art. 230 lit. bb) din Legea nr. 71/2011.**

[1] Sub imperiul Codului comercial, în absența unor reglementări cu privire la contractul de transport de persoane, prevederile referitoare la contractul de transport de bunuri se aplicau, în măsura compatibilității, și contractului de transport de persoane – a se vedea, în acest sens, GH. PIPEREA, *Dreptul transporturilor*, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 18; O. CĂPĂȚINĂ, GH. STANCU, *Dreptul transporturilor. Partea generală*, Ed. Lumina Lex, București, 2002, p. 45.

1.3. Aspecte de drept tranzitoriu în materia contractului de transport de bunuri

89. Înainte de data de 1 octombrie 2011, regimul juridic al contractului de transport a fost reglementat, în principal, prin Codul comercial (art. 413-441). În prezent, aceste dispoziții legale nu și-au pierdut relevanța juridică. Astfel, potrivit art. 102 din Legea nr. 71/2011, contractele încheiate anterior datei de 1 octombrie 2011 rămân guvernate de legea în vigoare la data încheierii lor în tot ceea ce privește încheierea, interpretarea, efectele, executarea și încetarea lor. Transpunând această normă generală în materia contractului de transport și coroborând-o cu dispozițiile art. 141 din Legea nr. 71/2011, rezultă o regulă și o excepție:

Regula: contractele de transport încheiate anterior datei de 1 octombrie 2011 sunt guvernate de Codul comercial în ceea ce privește încheierea, interpretarea, efectele, executarea și încetarea lor.

Excepția: răspunderea transportatorului și a expeditorului este guvernată de legea în vigoare la data producerii evenimentului care a cauzat prejudiciul^[1].

Prin urmare:

1. Dacă evenimentul care a produs prejudiciul s-a produs înainte de 1 octombrie 2011, răspunderea va fi guvernată de Codul comercial (la fel ca și toate celelalte aspecte ținând de contractul de transport);

2. Dacă evenimentul care a produs prejudiciul a avut loc începând cu data de 1 octombrie 2011, răspunderea va fi guvernată de Codul civil (spre deosebire de toate celelalte aspecte ținând de contractul de transport, care vor fi guvernate de Codul comercial).

§ 2. Calificarea unui contract drept contract de transport de bunuri

2.1. Regula pe baza căreia se realizează calificarea

90. Calificarea unui contract drept contract de transport de bunuri se realizează pe baza analizei obiectului contractului. Astfel, **dacă obiectul**

^[1] Prezintă importanță data la care a avut loc producerea evenimentului care a cauzat prejudiciul, și nu data la care cel prejudiciat ar fi aflat de el.

contractului^[1] este reprezentat de **o operațiune de transport de bunuri**, așa cum aceasta este configurată de Codul civil, contractul este un **contract de transport de bunuri**. Apare deci necesară cunoașterea trăsăturilor esențiale ale operațiunii de transport de bunuri, în configurarea Codului civil. Identificarea acestor trăsături cu privire la obiectul unui contract are drept consecință calificarea sa drept contract de transport de bunuri.

2.2. Identificarea trăsăturilor esențiale ale operațiunii de transport de bunuri – obiect al contractului de transport de bunuri

91. Trăsăturile esențiale ale operațiunii de transport de bunuri, ca obiect al contractului de transport, *rezultă din coroborarea art. 1955 C. civ. (cuprinzând definiția legală a contractului de transport) cu art. 1958 alin. (2) din același act normativ.*

Potrivit **art. 1955 C. civ.**, *contractul de transport de bunuri este contractul prin care o parte, numită **transportator**, se obligă, cu titlu principal, să transporte un bun dintr-un loc în altul, în schimbul unui **preț** pe care **expeditorul** sau **destinatarul** se obligă să îl plătească, la timpul și locul convenite.*

92. Din analiza definiției rezultă deci că **se realizează o operațiune de transport** în măsura în care una dintre părțile contractante își asumă **obligația de a transporta un bun**^[2], iar alta pe aceea **de a plăti un preț**. Doar asumarea simultană a ambelor obligații conduce la existența unei

[1] Cu privire la obiectul contractului, a se vedea G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 164 și urm.; C. ZAMȘA, *Comentariu cu privire la art. 1225 din Codul civil*, în FL.-A. BAIAS, E. CHELARU, R. CONSTANTINOVICI, I. MACOVEI (coord.), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, ed. a 2-a revăzută și adăugită, Ed. C.H. Beck, București, 2014, p. 1364 și urm.

[2] În definiția legală se menționează expres că obligația de a transporta un bun trebuie asumată cu titlu principal. Referirea la asumarea cu titlu principal a obligației are ca scop tocmai să sublinieze faptul că această obligație este o trăsătură esențială a obiectului contractului de transport. Altfel spus, operațiunea juridică reprezentând obiectul contractului de transport presupune cu necesitate asumarea obligației de a transporta un bun. În aceste condiții, în măsura în care una dintre părțile contractului își asumă și obligația de a transporta un bun, însă nu ca obligație principală, ci ca obligație accesorie, alături de o altă obligație principală, contractul încheiat nu poate fi calificat drept contract de transport. Rațiunea este aceea că obligația de a transporta un bun nu caracterizează obiectul acestui contract, fiind doar un element de conținut al contractului.

operațiuni de transport de bunuri. Fiecare dintre cele două obligații este deci o obligație caracteristică a operațiunii de transport de bunuri, având natura juridică a unei trăsături esențiale a acesteia.

Potrivit **art. 1958 alin. (2) C. civ.**, *cu titlu de excepție, obligația de a plăti o sumă de bani poate lipsi din configurarea operațiunii de transport de bunuri*. Excepția este incidentă în cazul în care persoana care și-a asumat obligația de a transporta un bun realizează activitate de transport în interes public. În acest caz, transportatorul este ținut numai de o *obligație de prudență și diligență*.

ÎN CONCLUZIE

Ca regulă, pentru a fi în prezența operațiunii de transport de bunuri trebuie asumate simultan obligația de a transporta un bun și obligația de a plăti un preț.

Prin excepție, pentru a fi în prezența unei operațiuni de transport de bunuri este suficientă exclusiv asumarea obligației de a transporta un bun.

2.3. Obligația de a transporta un bun – trăsătură esențială a operațiunii de transport de bunuri

93. Pentru a stabili dacă una dintre părțile contractante și-a asumat obligația de a transporta un bun trebuie verificată prestația la care s-a obligat această parte contractantă, adică **obiectul obligației asumate**. *Dacă prestația la care s-a obligat partea contractantă (obiectul obligației) este o prestație de transport al unui bun, atunci obligația asumată este obligația de a transporta un bun.*

94. Pentru a fi în prezența unei **prestații care să poată fi calificată drept transport al unui bun**, aceasta trebuie să îndeplinească, **în mod cumulativ**, următoarele **trăsături esențiale**:^[1]

- 1) *prin intermediul prestației să se realizeze o deplasare în spațiu;*
- 2) *deplasarea în spațiu să vizeze un bun;*

^[1] *Cele patru trăsături esențiale ale obiectului obligației de a transporta un bun* au fost conturate la nivel doctrinar, pornind de la O.G. nr. 19/1997. A se vedea GH. PIPEREA, *Dreptul transporturilor*, ed. a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2013, p. 2; O. CĂPĂȚINĂ, GH. STANCU, *Dreptul transporturilor. Partea generală*, Ed. Lumina Lex, București, 2002, p. 10.

3) *deplasarea în spațiu să se realizeze cu un mijloc de transport (vehicul)*. Potrivit art. 9 alin. (2) din O.G. nr. 19/1997, *mijloacele de transport sunt mijloace mobile, cu sau fără propulsie, amenajate pentru transportul de persoane sau de bunuri, special destinate să se deplaseze pe o cale de comunicație rutieră, feroviară, navală sau aeriană;*

4) *deplasarea în spațiu să se realizeze folosindu-se infrastructura de transport (căile de comunicație sau căile de transport)*. Potrivit art. 9 alin. (1) din O.G. nr. 19/1997, *infrastructurile destinate desfășurării activităților de transport sunt căile de comunicație rutiere, feroviare, navale și aeriene*^[1].

2.4. Obligația de a plăti un preț – trăsătură esențială a operațiunii de transport de bunuri

95. Pentru a stabili dacă una dintre părțile contractante și-a asumat obligația de a plăti un preț trebuie verificată prestația la care s-a obligat această parte contractantă, adică **obiectul obligației asumate**. *Dacă prestația la care s-a obligat partea contractantă (obiectul obligației) este o prestație constând în remiterea unei sume de bani, atunci obligația asumată este obligația de a plăti un preț.*

^[1] *Schema rețelei de transport, incluzând și infrastructura de transport, este elaborată de către:*

a) Ministerul Transporturilor, pentru rețelele de transport de interes național și european [a se vedea art. 19 alin. (1) din O.G. nr. 19/1997 și art. 2 pct. 35 din H.G. nr. 21/2015 privind organizarea și funcționarea Ministerului Transporturilor];

b) Consiliile județene împreună cu consiliile locale, pentru rețelele de transport de interes local [a se vedea art. 19 alin. (2) din O.G. nr. 19/1997].

În funcție de calea de comunicație pe care se realizează deplasarea, în temeiul art. 5 din O.G. nr. 19/1997, transporturile au fost clasificate în:

- a) transporturi rutiere;
- b) transporturi feroviare;
- c) transporturi navale (maritime, fluviale, pe râuri și lacuri navigabile);
- d) transporturi aeriene.

Fiecare dintre cele patru categorii de transport este desemnat prin sintagma „*mod de transport*”.

§ 3. Părțile contractului de transport de bunuri

3.1. Transportatorul – parte la contractul de transport

96. Pentru a configura cine poate încheia un contract de transport în calitate de transportator trebuie avute în vedere prevederile Codului civil și cele ale O.G. nr. 19/1997^[1].

97. Cu privire la **situația contractului de transport cu titlu gratuit**, Codul civil reglementează indirect o limitare cu privire la persoana transportatorului. Astfel, art. 1958 precizează faptul că operațiunea de transport, obiect al contractului de transport, nu poate fi realizată cu titlu gratuit decât de persoane care își oferă serviciile publicului în cadrul activității profesionale. Privind din perspectiva O.G. nr. 19/1997, acestea sunt persoane care desfășoară transporturi în interes public.

^[1] În acest context, trebuie amintită una dintre clasificările transporturilor, respectiv clasificarea realizată în funcție de interesul servit. Astfel, potrivit criteriului menționat, așa cum rezultă din art. 20 al O.G. nr. 19/1997, transporturile se împart în două categorii:

- a) transporturi în interes public (publice);
- b) transporturi în interes propriu
 - b 1) transporturi în folos propriu;
 - b 2) transporturi în interes personal.

Transporturile în interes public sunt transporturile executate de persoane fizice sau juridice, caracterizate prin aceea că transportul este oferit, în mod nediscriminatoriu, terților. Persoanele fizice sau juridice au ca scop să desfășoare activitate de transport pentru orice persoană interesată.

Transporturile în folos propriu sunt transporturile executate de persoane fizice sau juridice care desfășoară o activitate economică, caracterizate prin următoarele trăsături definitorii:

1. transportul se desfășoară pentru satisfacerea unor nevoi apărute ca efect al desfășurării activității economice de către persoanele fizice și juridice;
2. bunurile transportate sunt destinate desfășurării activității economice de către persoanele fizice și juridice sau sunt rezultatul acesteia;
3. transportul este realizat cu mijloace de transport aflate în proprietatea sau folosința (în temeiul unui contract de închiriere sau leasing) persoanei care organizează transportul.

Transporturile în interes personal sunt transporturile executate de persoane fizice, caracterizate prin aceea că sunt destinate satisfacerii unor nevoi private ale acestora.

ÎN CONCLUZIE

Doar o persoană care desfășoară activitate de transport în interes public poate să încheie un contract de transport cu titlu gratuit.

98. Cu privire la **situația contractului de transport cu titlu oneros**, Codul civil nu reglementează nicio limitare cu privire la persoana transportatorului. Astfel, din perspectiva actului normativ menționat, dacă are caracter oneros, orice persoană fizică sau juridică ar putea încheia un contract de transport, asumându-și obligația de a transporta un bun. Codul civil trebuie însă coroborat cu O.G. nr. 19/1997. Potrivit art. 21 alin. (3) coroborat cu art. 20 alin. (1) din O.G. nr. 19/1997, doar transporturile în interes public se pot executa cu perceperea unui tarif, cele în interes propriu executându-se fără plată^[1].

ÎN CONCLUZIE

Din coroborarea dispozițiilor Codului civil cu cele ale O.G. nr. 19/1997 rezultă faptul că, și în ceea ce privește contractul de transport cu titlu oneros, acesta poate fi încheiat în calitate de transportator tot doar de o persoană care desfășoară activitate de transport în interes public.

99. **Sfera persoanelor care desfășoară activitate de transport în interes public** se stabilește pornind de la prevederile O.G. nr. 19/1997. Potrivit art. 20 din acest act normativ, desfășoară activitate de transport în interes public **orice persoană care își oferă serviciile de transport către orice persoană interesată**. Pentru a desfășura în mod legal activitate de transport în interes public, o persoană trebuie să își aleagă o formă de organizare (cu sau fără personalitate juridică) și trebuie să obțină o autorizație specială din partea Ministerului Transporturilor.

^[1] *Persoanele care execută transporturi în folos propriu nu realizează această prestație pe bază de contract întrucât persoana care efectuează transportul și persoana care îl solicită sunt identice.*

Persoanele care execută transporturi în interes personal se pot găsi în două situații:

a) persoana care efectuează transportul și cea care îl solicită sunt identice, situație în care nu se încheie un contract;

b) persoana care efectuează transportul și cea care îl solicită sunt diferite, situație în care se încheie un contract, dar acesta este cu titlu gratuit și nu are natura juridică a unui contract de transport (art. 1958 C. civ. permite calificarea drept contract de transport și a unor contracte cu titlu gratuit, dar numai dacă acestea sunt încheiate de persoane care desfășoară activitate de transport în interes public).